

ANGHEL ANDREESCU

GABRIEL OLA

**SPAȚIUL SCHENGEN
,
MIT SAU REALITATE**

Editura Academiei Oamenilor de Știință din România

2018

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
ANDREESCU, ANGHEL

Spațiul Schengen - Mit sau realitate / Anghel Andreescu,
Gabriel Ola. - București : Editura Academiei Oamenilor de
Știință din România
 Conține bibliografie
 ISBN 978-606-8636-45-0

I. Ola, Gavril

327

Foto harta coperta 1: https://assets.weforum.org/wp-content/uploads/2015/09/schengen_countries2.jpg

CUPRINS

Introducere	5
Capitolul 1	
Spațiul Schengen – Mit sau Realitate	9
Capitolul 2	
Uniunea Europeană și Spațiul Schengen	31
Tratatele Uniunii Europene	31
Tratatul de la Paris de constituire a C.E.C.O.	31
Tratatul de fuziune	32
Tratatul de la Maastricht asupra Uniunii Europene	33
Istoricul și dezvoltarea conceptului de Spațiu Schengen	34
Integrarea Acordului Schengen în Uniunea Europeană	35
Prevederi legale cu privire la Acordul Schengen	36
Capitolul 3	
Aderarea României la Spațiul Schengen	37
3.1. Extinderea Spațiului Schengen	38
3.2. Procesul de evaluare Schengen	41
3.3. Schengen-România	44
3.4. Cooperarea polițienească în Spațiul Schengen	46
Capitolul 4	
Sistemul Informatic Schengen (SIS)	51
4.1. Biroul SIRENE.....	52
4.2. Protecția datelor personale în SIS	56

Capitolul 5	
Concepția integrată de pregătire a personalului instituțiilor/structurilor implicate în procesul de aderare a României la Spațiul Schengen	57
Capitolul 6	
Efectul migrației asupra securității României și a Europei.....	61
Concluzii	67
Anexe.....	73
Anexa Nr. 1 Traficul de persoane și mijloace auto prin punctele de frontieră române.....	73
Anexa Nr. 2 Situația faptelor de natură infracțională la frontierele României.....	74
Anexa Nr. 3 Interzicerea intrării în România a unor cetățeni străini	75
Anexa Nr. 4 Trecerea ilegală a frontierei (modalități).....	76
Anexa Nr. 5 Migrația ilegală la frontierele Uniunii Europene – evoluții și tendințe	78
Anexa Nr. 6 Factori de risc pentru România. Riscuri la frontierele externe ale UE.....	79
Anexa Nr. 7 Populația UE.....	80
Anexa Nr. 8 Spațiul Schengen	81
Anexa Nr. 9 Marile fluxuri migratorii.....	82
Anexa Nr. 10 Marea migrațiune a omenirii	83
Abrevieri	84
Bibliografie	85

INTRODUCERE

Uniunea Europeană este rezultatul unui proces de cooperare și integrare care a început în anul 1958 între șase țări europene: Belgia, Germania, Franța, Italia, Luxemburg și Olanda. După șapte valuri de aderare 1973: Danemarca, Irlanda și Regatul Unit; 1981: Grecia, 1986: Spania și Portugalia, 1995: Austria, Finlanda și Suedia; 2004: Cipru, Estonia, Letonia, Lituania, Malta, Polonia, Cehia, Slovacia, Slovenia și Ungaria, 2007: Bulgaria și România și în 2013 Croația, Uniunea Europeană are astăzi 28 de state (inclusiv Marea Britanie care a cerut ieșirea din Uniunea Europeană).

Uniunea Europeană a devenit o organizație care își propune crearea unei Europe unite din punct de vedere politic, economic, social, cultural, păstrând în același timp valorile și identitatea națională a statelor componente.

La începutul anilor 1980, a demarat la nivel european o discuție în legătură cu importanța termenului de libertate de mișcare.

După discuții îndelungate, Franța, Luxemburg, Germania, Belgia și Olanda au hotărât să creeze un spațiu fără frontiere interne. Acordul între aceste state a fost semnat la 14 iunie 1985, în localitatea Schengen, din Luxemburg.

A urmat semnarea Convenției de Aplicare a Acordului Schengen (CAAS), în data de 19 iunie 1990, și a intrat în vigoare în 1995, eliminând controalele la frontierele interne ale statelor semnatare, creând o singură frontieră externă, unde controalele se desfășoară conform unui set de reguli clare, comune în materie de: vize, migrație, azil, precum și măsuri referitoare la cooperarea polițienească, judiciară sau vamală.

Măsurile adoptate de către statele Schengen au fost:

- eliminarea controalelor la frontierele interne și stabilirea unui set de reguli pentru trecerea frontierelor externe;
- separarea fluxurilor de pasageri în porturi și aeroporturi;
- armonizarea regulilor referitoare la condițiile de acordare a vizelor;
- stabilirea unor reguli pentru solicitanții de azil;
- introducerea unor reguli referitoare la supravegherea și urmărirea transfrontalieră pentru forțele de poliție din statele Schengen;

- întărirea cooperării judiciare prin intermediul unui sistem rapid de extrădare și implementare a deciziilor judecătorești;
- crearea Sistemului Informatic Schengen.

Toate aceste măsuri, împreună cu Acordul Schengen, Convenția de Aplicare a Acordului Schengen, deciziile și declarațiile adoptate de către Comitetul Executiv Schengen stabilit în 1990, precum și protocoalele, acordurile de aderare care au urmat și legislația relevantă, constituie acquis-ul Schengen.

Inițial, Acordul Schengen și Convenția de Aplicare nu au făcut parte din cadrul legislativ comunitar. Acest lucru s-a schimbat însă odată cu semnarea Tratatului de la Amsterdam, în data de 2 octombrie 1997, intrat în vigoare la 1 mai 1999.

Un Protocol atașat Tratatului de la Amsterdam încorporează acquis-ul Schengen în cadrul legislativ și instituțional al Uniunii Europene.

În prezent, 26 de state europene sunt membre cu drepturi depline în Acordul Schengen: Belgia, Franța, Germania, Luxemburg, Olanda, Cehia, Lituania, Slovacia, Elveția, Italia, Portugalia, Spania, Grecia, Austria, Estonia, Malta, Slovenia, Liechtenstein, Danemarca, Suedia, Finlanda, Islanda, Norvegia, Letonia, Polonia și Ungaria. Viitoare membre ale Acordului Schengen: Bulgaria, Cipru și România.

Trei state semnatare ale Acordului Schengen nu sunt membre ale Uniunii Europene: Islanda, Norvegia și Elveția, iar 2 state membre ale Uniunii Europene au decis să nu aplice în totalitate acquis-ul Schengen, dar colaborează în anumite domenii, respectiv: Irlanda și Marea Britanie.

Spațiul Schengen reprezintă o zonă de libertate de mișcare unde controalele la frontierele interne ale statelor semnatare au fost eliminate și a fost creată o singură frontieră externă unde controalele se desfășoară conform unor reguli foarte clare.

Islanda și Regatul Norvegiei, alături de Suedia, Finlanda și Danemarca fac parte din Uniunea Nordică a Pașapoartelor, în cadrul căreia au fost eliminate controalele la frontierele interne, însă Islanda și Norvegia au semnat un Acord cu Uniunea Europeană în mai 1999, prin care cele două state pot participa la elaborarea noilor instrumente legislative ale acquis-ul Schengen.

Așadar, actele sunt adoptate doar de statele membre ale Uniunii Europene, însă se aplică și Islandei și Norvegiei.

Pentru compensarea impactului negativ al eliminării controalelor la frontierele externe s-au stabilit:

- circulația persoanelor (vezi și cooperare consulară);
- cooperare polițienească: sprijin reciproc al polițiilor în domeniul asistenței judiciare; schimb de ofițeri de legătură între poliții; cooperare transfrontalieră la granițele interne prin servicii comune: poliție, vamă, frontieră; măsuri comune de supraveghere și urmărire;
- cooperare judiciară a statelor membre Schengen;
- Sistemul Informatic Schengen;
- protecția datelor cu caracter personal.

CAPITOLUL 1

SPAȚIUL SCHENGEN – MIT SAU REALITATE

Analiza Spațiului Schengen presupune tratarea conceptelor despre Europa, respectiv Uniunea Europeană, iar aceasta impune trimiterea la cea mai apreciată lucrare în domeniu, respectiv: *O istorie a Europei*, a renumitului scriitor Norman Davies¹, pe care ziarul „The Times” a numit-o: „una dintre acele mari cărți”.

Autorul de mai sus arată că: „Europa este o idee relativ modernă, care a înlocuit treptat conceptul de lume creștină în urma unui complicat proces intelectual ce s-a întins din secolul XIV până în secolul XVIII”. Rousseau enunța că peste mai mulți ani: „Nu mai există francezi, germani și spanioli, nici englezi, ci doar europeni”.

Europa și-a delimitat frontierele terestre cu Asia până la fluviul Don încă din antichitate, iar în anul 1730, un ofițer suedez din armata Rusiei le-a apreciat până la Munții și râul Ural.

Așadar, Europa geografică se întinde de la Atlantic la Munții Urali, însă există și noțiunea de Europă din punct de vedere cultural, unde religia joacă un rol important, respectiv creștinismul.

Interesante sunt aprecierile autorului de mai sus² referitoare la titlul de Europa, care ar cuprinde doar câteva regiuni din vestul Europei, așa cum susțin unii lideri europeni, însă Europa de Est mai puțin dezvoltată nu poate fi scoasă din joc pentru că este diferită, dimpotrivă chiar este mai atașată valorilor europene decât celelalte regiuni ale sale.

Conceptul în favoarea unificării Europei a apărut în Occident după anul 1945, respectiv prin înlăturarea atitudinilor naționaliste care au alimentat atâtea războaie de-a lungul timpului, mai ales ultimele două războaie mondiale.

După anii 1990, noțiunea de Europă nu se mai limita la Europa Occidentală, ci și la estul Europei.

¹ Norman Davies, *O istorie a Europei*, Editura RAO, București, 2015.

² Idem pct. 1, p. 46.

Extinderea Europei spre est a avut loc după colapsul URSS, al mișcărilor populare din fostele state comuniste, în condițiile transformării profunde din toate punctele de vedere, mai ales al globalizării.

Acest fenomen este analizat de un alt autor³, sociologul cel mai citit și citat la nivel mondial, cel mai influent ideolog al stângii contemporane, Anthony Giddens cu zeci de lucrări în domenii de mare actualitate precum: *Structura societății*; *Consecințele modernității*; *Transformarea intimității*; *A treia cale* etc.

Globalizarea a modificat radical lumea, dezvoltând un nou tip de relații între societăți și indivizi⁴, un nou stil de viață.

De analizat și alte caracteristici ale societății contemporane:

- creșterea delincvenței și a dezordinii sociale;
- incapacitatea autorităților de a conduce;
- dezordinea din cartiere, unele cu mari probleme economico sociale;
- scăderea gradului de încredere în instituțiile statului;
- schimbări mari în viața de familie;
- scăderea continuă a populației din Uniunea Europeană, cu o singură excepție: Franța;
- necesitatea ordinii sociale pentru bunul mers al societății.

Sisteme de valori mai importante promovate au fost: egalitatea de șanse, justiție socială, multiculturalism, toleranță etc.

Politicile schimbării poartă numele de ingineria schimbării pe care trebuie să o stăpânească foarte bine actualii și mai ales viitorii politicieni, conducători ai statelor și ai Uniunii Europene.

De remarcat și că Uniunea Europeană actuală este mai puțin rezultatul mai lungii istorii și mai mult un produs nemijlocit al prăbușirii comunismului, al apariției uriașului spațiului geopolitic și social din estul Europei, după anul 1989.

Uniunea Europeană este totuși și o adaptare la globalizare, nu o confruntare a acesteia cu restul lumii, fie SUA sau celelalte state în curs de dezvoltare.

Autorul A. Giddens apreciază că Uniunea Europeană se realizează prin regândirea tradițiilor și nu prin aruncarea acestora la coș. Modelul European (al Uniunii Europene) este diferit de cel din SUA, Rusia, Asia ori statele arabe etc.

³ Anthony Giddens, *Europa în epoca globală*, Editura Ziua, București, 2007.

⁴ Idem pct. 3, p. 11.

Se subliniază importanța competitivității pe piețele globale, esențială pentru viitorul Uniunii Europene.

Uniunea Europeană înglobează mai multe modele: precum cel Nordic, caracterizat printr-un grad înalt de impozitare, dar cu oportunități mari de angajare; Corporatist, specific Germaniei, Franței, Italiei, adică o contribuție mare a salariaților, al statelor Scandinave care au reformat radical sistemul de pensii, încurajarea lucrului de către vârstnici, performanță școlară excelentă, școli alese de părinți și copii; Liberal (anglo-saxon); Mediteranean (Spania, Portugalia, Grecia) și cel Postcomunist specific estului Europei.

De menționat rolul deosebit, pozitiv al mișcării sindicale din statele nordice în procesul de reformă al societății actuale din Uniunea Europeană.

La toate beneficiile se adaugă gradul ridicat de justiție socială, reforma pensiilor, șomajul rezolvat în mare parte, protecția pozitivă, diversitățile culturale etc.

Destule state europene trec însă prin momente grele, precum Grecia, cu cel mai înalt grad de îndatorare din lume, Portugalia, Spania, Italia etc.

Statele nordice ale Europei au nivelurile cele mai scăzute de sărăcie a copiilor, de moștenire socială, egalitatea șanselor în viață.

Se poate vorbi de o protecție social pozitivă prin: distribuirea ajutorului social; solidaritatea socială; migrația, multiculturalismul, dar și acceptarea socială; integrarea economică, deși în ultimii ani nu se poate vorbi de o integrare rapidă a imigranților, ci și de pierderea chiar a controlului periferiilor marilor orașe ale Europei, cu probleme deosebite în respectarea regulilor de ordine și conviețuire pașnică, cu degradări mari ale ordinii publice și siguranței cetățenilor în ultimii 2-3 ani în Europa.

Imigrația este un proces care aduce câștiguri mari economice statelor gazdă, dar pericolul degradării siguranței cetățenilor este foarte mare în prezent și viitor. De fapt, migrația este un proces care trebuie gestionat, nu rezolvat.

Migrație a fost tot timpul, însă aceasta trebuie controlată, limitată, mai ales cea ilegală. Așadar, instituțiile europene trebuie să-și facă datoria până nu va fi prea târziu pentru Uniunea Europeană.

Al Qaida, dar mai ales ISIS reprezintă o sursă reală de pericole demonstrate în ultimii ani din nefericire pentru bătrâna Europă, care este asediată din toate părțile de imigranții legali și ilegali.

Multe țări membre ale Uniunii Europene încep să exprime îndoieli și critici importante. Pentru prima dată apar situații în care o națiune sau alta examinează alternative de a ieși din Uniunea Europeană.

Cu siguranță, Uniunea Europeană intră într-o fază nouă, de maturitate responsabilă sau de dezagregare⁵.

De avut în vedere și posibilitatea dispariției Uniunii Europene, dar și diminuarea fondurilor alocate de Uniunea Europeană, multe fiind repartizate în viitor pentru integrarea migranților.

Uniunea Europeană oferă oportunități, competențe, interese, dar și o viziune a construcției, uneori confuză (vezi situația migranților, a urmărilor incidentelor de tulburare gravă a ordinii publice și securității cetățenilor din Uniunea Europeană, la care se adaugă atentatele jihadiștilor care parcă nu se mai sfârșesc).

„Ne-am integrat într-o Europă care se dovedește a fi diferită de cea pe care ne-am imaginat-o. Și Europa se confruntă cu crize, țările componente se află și ele în competiție. Este vital să ne definim mai realist și responsabil poziția noastră europeană”⁶.

Studiul prezintă șase scenarii posibile, iar cel mai pesimist se referă la posibilitatea dezintegrării și forțarea Germaniei să adopte o politică reactivă.

Ordinea internațională se dezintegrează după decenii de instabilitate în care sistemele de valoare își pierd influența și procesul de globalizare este abandonat.

Lărgirea UE este abandonată în mare măsură, Europa și-a pierdut avantajul competitivității globale. Noua ordine mondială este mult mai instabilă și uneori haotică, înclinată spre conflicte.

Unele state din Europa de Est renunță la integrare, iar altele se vor alătura Estului. Extremismul va crește în multe state europene, mai precizează sursa citată.

Migrația din România, după admiterea acesteia în Uniunea Europeană este estimată la 3,5 milioane oficial, la care se adaugă cei sezonieri, cu efecte distructive asupra economiei și societății românești.

Aceștia reprezintă 17% din totalul populației României și cea mai viguroasă parte din populație între 20 și 50 de ani, la care se adaugă specialiști IT, peste 60.000 de medici și asistenți și alți specialiști cu studii universitare.

⁵ Academia Română, *Institutul de Cercetare a Calității Vieții*, București, 2017, p. 20.

⁶ Academia Română, *Strategia României pe 20 de ani*, București, 24.02.2017.

CAPITOLUL 2

UNIUNEA EUROPEANĂ ȘI SPAȚIUL SCHENGEN

La sfârșitul celui de-al doilea război mondial populația și teritoriul european erau ruinate economic și social, fapt ce a permis cu ușurință aplicarea ideilor de unitate europeană pentru depășirea situațiilor de criză generală.

Primul pas în crearea Uniunii Europene a fost constituirea Organizației Europene de Cooperare Economică (denumită ulterior Organizația de Cooperare și de Dezvoltare Economică) prin Tratatul de la Paris din 16 aprilie 1948 pentru dirijarea ajutorului comun, oferit de către SUA prin Planul Marshall, statelor occidentale europene distruse în urma celui de-al doilea război mondial. Prin această organizație s-a realizat o cooperare regională ce a vizat obiectivele economice de refacere a capacităților economice și tehnice pentru creșterea rapidă a productivității și nivelului de viață a populației europene.

Tratatele Uniunii Europene

Tratatul de la Paris de constituire a C.E.C.O.

La începutul anilor '50, șase state europene: Germania de Vest, Franța, Italia, Luxemburg, Belgia și Olanda au dus tratative pentru înființarea unei comunități supranaționale care să decidă coordonarea și unirea piețelor naționale într-o piață unică economică în privința folosirii și controlului în comun a resurselor miniere și metalurgice, materializate prin semnarea la data de 18 aprilie 1951, la Paris, a tratatului prin care s-a consfințit înființarea Comunității Economice a Cărbunelui și a Oțelului, intrat în vigoare la 23 iulie 1952.

În esență, tratatul a contribuit la extinderea economică prin apariția pieței comune a cărbunelui și a oțelului care a implicat suprimarea taxelor vamale și a restricțiilor cantitative la libera circulație a produselor, creșterea nivelului de trai în cele 6 state. Acest tratat a fost încheiat pentru o perioadă de 50 de ani, încetând să mai producă efecte juridice la data de 23 iulie 2002. Tratatele de la Roma instituind C.E.E. și EURATOM - C.E.E.A. - 1957 (intrate în vigoare în 1958).

La data de 25 martie 1957, la Roma, au fost semnate 2 tratate, instituind, pe de o parte, Comunitatea Economică Europeană (C.E.E) și, pe de altă parte, Comunitatea Europeană a Energiei Atomice (C.E.E.A).

Comunitatea Europeană a Energiei Atomice (C.E.E.A) a apărut datorită existenței deficitului de energie și rămânerea în urmă a acestor state față de Anglia, S.U.A. și U.R.S.S.

Comunitatea Economică Europeană (C.E.E) cunoscută și sub denumirea de Piața Comună avea următoarele obiective:

- de a crea noi reglementări în privința schimbului economic de produse (eliminarea progresivă a taxelor vamale și a restricțiilor cantitative la intrarea/ieșirea mărfurilor pe/de teritoriul statelor membre);
- îndepărtarea obstacolelor din calea liberei circulații a persoanelor, capitalurilor și a serviciilor.

Tratatul de Fuziune

Tratatele de la Roma prevăd înființarea unor instituții distincte, similare celor care au fost înființate prin Tratatul de la Paris (1952).

Astfel, vom regăsi:

- în domeniul decizional, câte un Consiliu;
- în domeniul executiv, fiecare Comunitate dispune de o instituție cu atribuții executive - Comisia;
- câte o Adunare, instituție având atribuții de control politic;
- câte o Curte de justiție, instituție jurisdicțională.

Pasul decisiv pentru unificarea instituțiilor a fost făcut prin Tratatul de la Bruxelles, din 8 aprilie 1965, care a intrat în vigoare la 1 ianuarie 1967. Cunoscut și sub numele de „Tratatul de fuziune”, Tratatul de la Bruxelles a avut drept obiect unificarea instituțiilor de structură a celor 3 Comunități europene, instituind un Consiliu unic și o Comisie unică a Comunităților europene.

Astfel, la nivel decizional rezultă un organism unic, Consiliul de Miniștri, iar la nivel executiv rezultă o singură instituție - Comisia Europeană.

Instituțiile comune, nou înființate, duc la îndeplinire sarcinile prevăzute în toate cele 3 Tratamente constitutive.

CAPITOLUL 3

ADERAREA ROMÂNIEI LA SPAȚIUL SCHENGEN

La începutul anilor 1980, s-a demarat, la nivel european, o discuție în legătură cu importanța termenului libertate de mișcare. În anul 1984, fostul cancelar german Helmut Kohl s-a întâlnit cu președintele de atunci al Franței, François Mitterrand, la trecerea frontierei „Golden Brenn” din apropiere de Saarbrücken. Aici au luat decizia de a elimina controalele la frontiera dintre Germania și Franța. Viziunea lor a condus, într-o primă fază, la un acord între Germania, Franța, Țările de Jos, Belgia și Luxemburg, încheiat în 1985, pe nava „Astrid” pe râul Mosel, în dreptul localității de frontieră Schengen din Luxemburg.

A urmat semnarea Convenției de Implementare a Acordului Schengen, în data de 19 iunie 1990. În momentul intrării în vigoare, în anul 1995, aceasta a eliminat controalele la frontierele interne ale statelor semnatare și a creat o singură frontieră externă unde controalele se desfășoară conform unui set de reguli clare.

De asemenea, au fost stabilite reguli comune în materie de vize, migrație, azil, precum și măsuri referitoare la cooperarea polițienească, judiciară sau vamală. Toate aceste măsuri, împreună cu Acordul Schengen, Convenția de Implementare a Acordului Schengen, deciziile adoptate de către Comitetul Executiv Schengen stabilit în 1990, precum și protocoalele și acordurile de aderare care au urmat constituirii acquis-ului Schengen.

Inițial, acquis-ul Schengen nu a făcut parte din cadrul legislativ comunitar. Acest lucru s-a schimbat însă, odată cu semnarea Tratatului de la Amsterdam, în data de 2 octombrie 1997, intrat în vigoare la data de 1 mai 1999.

Un Protocol atașat Tratatului de la Amsterdam încorporează acquis-ul Schengen în cadrul legislativ și instituțional al Uniunii Europene.

Începând cu acest moment, acquis-ul Schengen face parte din legislația comunitară și a fost transferat în noul Titlu IV - Vize, azil, migrație și alte politici legate de libera circulație a persoanelor, al TUE (Tratatul Uniunii Europene).

3.1. Extinderea Spațiului Schengen

Spațiul Schengen reprezintă o zonă de libertate de mișcare unde controalele la frontierele interne ale statelor au fost eliminate și a fost creată o singură frontieră externă unde controalele se desfășoară conform unui set de reguli clare.

Cronologia aderării la Spațiul Schengen:

- 1985 - Belgia, Olanda, Luxemburg, Germania și Franța
- 1990 - Italia
- 1992 - Grecia
- 1995 - Austria, Portugalia
- 1996 - Danemarca, Suedia, Finlanda
- 2001 - Islanda și Norvegia
- 2004 - Cehia, Lituania, Slovacia, Estonia, Malta, Slovenia, Letonia, Polonia, Ungaria

Participarea Islandei și Regatului Norvegiei

Alături de Suedia, Finlanda și Danemarca, Norvegia și Islanda iau parte în Uniunea Nordică a Pașapoartelor, în cadrul căreia au fost eliminate controalele la frontierele interne. Islanda și Norvegia au semnat un Acord cu Uniunea Europeană în mai 1999, în urma căruia cele două state pot participa la elaborarea noilor instrumente legislative ale acquis-ului Schengen. Actele sunt adoptate doar de către statele membre UE, dar li se aplică și Islandei și Norvegiei.

În practică, această asociere ia forma unui Comitet mixt în afara cadrului UE, format din reprezentanți ai Islandei, Norvegiei, Consiliului UE și Comisiei Europene.

Decizia privind extinderea Spațiului Schengen

Această decizie a fost luată la sfârșitul anului 2007 de Consiliul UE, la data de 21 decembrie 2007, astfel că au fost eliminate controalele la frontierele terestre și maritime pentru cele 9 state membre (excepție face Cipru) care au aderat la UE în 2004, iar la sfârșitul lunii martie 2008 au fost eliminate controalele pentru zborurile interne Schengen în aeroporturi, și anume: Cehia, Estonia, Letonia, Lituania, Malta, Polonia, Slovacia, Slovenia, Ungaria.

Libertatea de mișcare a persoanelor este asigurată pe teritoriul a 24 de state membre ale Spațiului Schengen, fără controale la frontierele interne terestre și maritime - din Portugalia în Polonia și din Grecia în Finlanda.

CAPITOLUL 4

SISTEMUL INFORMATIC SCHENGEN (SIS)

În 1999, acquis-ul Schengen și în special Convenția din 19 iunie 1990 de Aplicare a Acordului Schengen (CAAS), din 14 iunie 1985, au fost integrate în cadrul instituțional și legal al UE prin și în conformitate cu Protocolul de integrare a acquis-ului Schengen în UE, anexat Tratatului de la Maastricht (1992) și Tratatului de la Roma (1957). Prevederile Titlului IV al CAAS (articolele 92 la 119) se referă la Sistemul Informatic Schengen (SIS).

Potrivit CAAS, fiecare stat membru are responsabilitatea de a crea un sistem național (N.SIS), prin care să se conecteze la unitatea centrală (CS.SIS), pentru a face schimb de informații. Conform acesteia "Părțile Contractante creează și administrează un sistem de informare comun, denumit Sistemul de Informare Schengen, compus dintr-o secțiune națională existentă în cadrul fiecărei Părți Contractante și un serviciu de asistență tehnică. Sistemul Informatic Schengen permite autorităților desemnate de Părțile Contractante ca, prin intermediul unei proceduri de căutare automată, să aibă acces la semnalările cu privire la persoane și obiecte pentru controale la frontieră și verificări, precum și pentru alte controale ale poliției și ale autorităților vamale, exercitate în interiorul țării conform dreptului intern, precum și în cazul categoriei de semnalări prevăzute la articolul 96, pentru acordarea vizelor, a permiselor de ședere și pentru supravegherea străinilor în cadrul aplicării dispozițiilor privind circulația persoanelor din prezenta convenție".

SIS are ca obiectiv menținerea ordinii și securității publice, inclusiv a securității statului și aplicarea dispozițiilor CAAS cu privire la circulația persoanelor pe teritoriul Părților Contractante, cu ajutorul informațiilor transmise prin acest sistem informatic. "Părțile contractante" reprezintă statele semnatare ale CAAS și membre ale spațiului Schengen.

Conform prevederilor CAAS, statele membre nu pot efectua căutări în bazele de date ale celorlalte state, ci numai în CS.SIS pentru a avea acces la alertele emise de către toate statele membre Schengen. Fiecare stat membru decide dacă o semnalare în legătură cu un bun sau o persoană trebuie introdusă în SIS. O semnalare nu poate fi modificată sau retrasă decât de către acel stat care a introdus-o.

Aceste semnalări se introduc potrivit fiecărei categorii de bunuri sau persoane căutate și în corespondență cu scopul introducerii alertelor (de obicei, în scopul nepermiterii intrării, căutării, identificării etc.). Odată ce, potrivit datelor introduse, există o potrivire între o semnalare introdusă și datele obținute în alt stat, există un hit - o corespondență între cele două seturi de date.

Astfel, SIS îndeplinește un rol deosebit de important pentru statele participante, fiind un instrument prin care sunt compensate măsurile de ridicare a controalelor la frontierele interne ale statelor membre.

Baza legală referitoare la SIS a suferit numeroase modificări de-a lungul timpului. Astfel, în vederea dezvoltării Sistemului Informatic Schengen de a doua generație (SIS II), Comisia a prezentat propuneri legislative privind înființarea SIS II.

Baza legală privind SIS II a fost pusă în discuție în 2005, dar datorită divergențelor apărute, documentele legale au fost adoptate în 2006 și publicate în Jurnalul Oficial al UE, în perioada decembrie 2006 - august 2007.

Baza legală privind SIS II cuprinde în principal:

- Regulamentul (EC) nr. 1987/2006 al Parlamentului European și al Consiliului din 20 decembrie 2006 privind înființarea, organizarea și funcționarea Sistemului Informatic Schengen de a doua generație (SIS II) (OJL 381 din 28.12.2006, p.1.);

- Regulamentul (EC) nr. 1986/2006 al Parlamentului European și al Consiliului, din 20 decembrie 2006 privind accesul Sistemului Informatic Schengen de a doua generație (SIS II), de către serviciile din statele membre responsabile de emiterea certificatelor de înmatriculare a vehiculelor (OJ L 381 din 28.12.2006, p. 1);

- Decizia Consiliului 2007/533/JAI privind înființarea, funcționarea, utilizarea Sistemului Informatic Schengen de a doua generație (SIS II), (OJ L 205 din 07.08.2007, p. 63).

4.1. Biroul SIRENE

Rolul SIRENE în funcționarea SIS este esențial. SIRENE reprezintă practic interfața umană a SIS, este unicul punct în contactul cu celelalte state membre. Scopul înființării SIRENE constă în necesitatea schimbului de informații la nivelul tuturor statelor Schengen, în cadrul cooperării polițienești internaționale

CAPITOLUL 5

CONCEPȚIA INTEGRATĂ DE PREGĂTIRE A PERSONALULUI INSTITUȚIILOR/STRUCTURILOR IMPLICATE ÎN PROCESUL DE ADERARE A ROMÂNIEI LA SPAȚIUL SCHENGEN

Integrarea europeană a reprezentat în decursul ultimilor ani preocuparea primordială a tuturor ministerelor și a celorlalte instituții ale administrației publice din România, în vederea îndeplinirii obiectivelor ce le-au revenit în domeniul lor de competență.

Ca urmare a progreselor înregistrate, la 13 aprilie 2005, România a primit avizul conform al Parlamentului European, iar semnarea Tratatului de Aderare la Uniunea Europeană a avut loc la 25 aprilie 2005, la Luxemburg.

Conform calendarului stabilit, România a aderat la Uniunea Europeană la 01.01.2007. După acest act, România a devenit membră cu drepturi depline a Uniunii Europene, intrând într-o nouă etapă, care presupune pregătirea și adoptarea măsurilor necesare eliminării controalelor la frontierele interne la data aderării la Spațiul Schengen. Pregătirile pentru aderarea la Spațiul Schengen au constat într-un complex de măsuri luate, implementate în mod unitar planificat, de către instituțiile/structurile vizate, cu responsabilități în acest domeniu important.

Demersul s-a materializat timp de mai mulți ani, printr-un complex de măsuri luate de instituțiile vizate pentru a se putea lua în urma evaluărilor Schengen, aprecierea evoluției pozitive a României și adoptarea deciziei Consiliului Uniunii Europene privind eliminarea controalelor la frontierele interne.

Primii pași s-au realizat conform H.G. nr. 882105.07.2006, înființarea Comisiei naționale de autoevaluare Schengen, care a coordonat politicile și acțiunile de analiză, dezvoltare și inovare în domeniul implementării acquis-ului Schengen.

Comisia a fost organizată pe lângă Ministerul Afacerilor Interne, iar președintele acesteia a fost ministrul afacerilor interne. Secretariatul Comisiei a fost asigurat de structura de specialitate a MAI.

În cadrul măsurilor de pregătire a aderării la Spațiul Schengen, soluționarea aspectelor referitoare la asigurarea resurselor umane necesare și formarea profesională corespunzătoare a acestora a reprezentat o condiție esențială pentru succesul întregului proces.

S-a adoptat un concept clar și integrat, al pregătirii în domeniul Schengen, avându-se în vedere bunele practici existente la nivel european, alte recomandări în domeniu. La acest proiect și mai ales la îndeplinirea obiectivelor propuse au acționat mai multe instituții/structuri întrunite sub o singură comandă.

S-a impus necesitatea unui efort comun la nivel național, privind pregătirea în mod deosebit a personalului angrenat pentru îndeplinirea obiectivelor propuse, a constituirii unui sistem integrat de formare profesională.

Instituțiile/structurile au fost obligate să-și dezvolte modele formative adaptate propriilor nevoi de pregătire în domeniile de care răspund.

Conceptia integrată de pregătire s-a materializat în:

a) constituirea unui sistem de pregătire compatibil și interoperabil care să asigure pregătirea profesională a personalului care își desfășoară activitatea în domeniul Schengen, la nivel național;

b) dezvoltarea acțiunilor de cooperare interagenții în domeniul formării profesionale;

c) diseminarea bunelor practici prin realizarea schimbului de experiență în cadrul unor acțiuni de pregătire și exploatarea, în procesul de pregătire a personalului, a concluziilor rezultate din aplicarea lecțiilor învățate prin transmiterea reciprocă a unor analize, sinteze, materiale documentare etc.;

d) sprijinul reciproc în domeniul formării profesionale prin schimb de formatori;

e) transmiterea de materiale didactice, facilitarea folosirii, în scop de învățământ, a elementelor de dotare tehnică și a spațiilor din instituțiile de învățământ ori din alte locații, pentru organizarea în comun sau în beneficiul unei/unor instituții/structuri, a activităților de pregătire în domeniul Schengen;

f) asistența și sprijinul de specialitate în situația desfășurării de activități de pregătire cu participare internațională în țară sau străinătate;

CAPITOLUL 6

EFFECTUL MIGRAȚIEI

ASUPRA SECURITĂȚII ROMÂNIEI ȘI A EUROPEI

Analiza efectului migrației asupra securității Europei și a României este prezentată în detaliu într-o lucrare de proporții cu același titlu *Efectul migrației asupra securității României și a Europei*²¹.

Conform spuselor istoricului Adam Hart-Davis: „Secolul XXI va fi secolul migrantului, determinat fiind de numărul mare al migraților și al formelor de migrație, sau cel al haosului, violenței și dezordinii”.

Datele recente despre migrație demonstrează că Siria și România se află pe primele locuri în lume privind emigrarea propriilor cetățeni în Europa ceea ce presupune o scădere dramatică a populației acestor state, cu toate urmările nefaste care se întrevăd. Deosebirea este că Siria este de mulți ani într-un conflict fără sfârșit, însă România din fericire nu, totuși populația României scade continuu.

Până în anul 2035, populația României va scădea dramatic, la aproape 14-15 milioane de locuitori, ajungând ca românii să fie minoritari în propria țară cu toate consecințele negative din acest punct de vedere.

Din cauza declinului demografic major, în intervalul 2010-2030 în UE, deficitul de forță de muncă se va ridica la peste 20-30 de milioane de persoane, în timp ce China și India au avut un surplus de 500 de milioane de persoane numai în anul 2016.

Probleme grave pentru România apar și datorită selectivității fenomenului migrației. Astfel, statul român pierde anual cei mai buni tineri, fapt ce duce la o îmbătrânire rapidă a forței de muncă din țară, cu consecințele grave pentru anii următori.

După eșecul parțial al revoluțiilor din statele situate în Nordul Africii, din Orientul Mijlociu și Apropiat, care au pus capăt unor regimuri totalitare: Tunisia,

²¹ Anghel Andreescu și colectiv, *Efectul migrației asupra securității României și Europei*, Editura RAO, București, 2016, p. 261.

Egipt, Libia, Irak și Yemen și au fost zdruncinate alte monarhii din aceste locuri, rezultatul a fost statul Islamic și o migrație fără precedent asupra Europei în special.

Statele eșuate din zonele amintite, precum: Irakul, Afganistanul, Libia, Siria, Libanul, Somalia etc. au avut condiții de dezvoltare a rețelelor teroriste de tip Al Qaida și mai ales ISIS.

Haosul creat, lupta pentru putere, lipsa unei viziuni din partea puterilor occidentale sau a superputerilor lumii, sunt alte condiții ideale pentru amplificarea fenomenului terorist și mai ales al migrației masive spre Europa.

ONU a devenit de mai mult timp un organism incapabil să gestioneze situația, în condițiile în care marile puteri nu s-au pus de acord, creându-se mari falii de insecuritate, Rusia dorind să se impună, să fie tratată ca pe vremuri, pe post de superputere, alături de SUA și chiar a reușit acest lucru în ultimul timp.

„Primăvara arabă” nu a înlăturat ideologia jihadistă din regiunile sărace din Nordul Africii ori ale Orientului, dimpotrivă aceasta a înflorit.

Confruntările armate între bandele rivale fac ravagii mai ales în statele eșuate, ISIS s-a proclamat Califat.

Combaterea clasică a jihadiștilor, a statului ISIS a continuat, la care s-au adăugat neutralizarea șefilor din ISIS cu ajutorul dronelor de către SUA și Israel care a dus la succese locale importante.

Studiile recente în domeniu au demonstrat că numărul creștinilor în lume a scăzut de la 2,4 miliarde în 2010 la 2,17 miliarde în prezent, adică de la 36% din totalul populației la 31%, iar cei de religie islamică de la 1,8 miliarde la peste 2 miliarde, respectiv de la 26% se va ajunge în 2045 la 31%, egalând numărul creștinilor. Aceasta este prognoza cea mai favorabilă, pentru că numărul creștinilor scade continuu, inclusiv prin creșterea numărului ateilor.

Așadar, conviețuirea pașnică din Europa este de câțiva ani pusă deja la mare încercare de invazia migranților legali și ilegali, de exodul în masă al populației din zonele de război, de potențialul scăzut de organizare al UE, dar și de pericolul reînțoarcerii teroriștilor ISIS în locurile de unde provin, adică Europa, Canada etc., care este o certitudine.

Transformarea Europei în continent islamic nu mai este o noutate. Semnalele de alarmă au fost trase din timpul Papei Ioan Paul al II-lea și al Papei Benedict al XVI-lea: „Occidentul este amenințat cu islamizarea”.

CONCLUZII

Cea mai importantă etapă în evoluția spre o piață internă reală, în care să nu mai existe obstacole în calea liberei circulații a persoanelor, este reprezentată de încheierea celor două acorduri Schengen: Acordul Schengen (semnat la 14 iunie 1985) și Convenția de Implementare Schengen (semnată la 19 iunie 1990 și intrată în vigoare la 26 martie 1995).

În prezent Convenția este semnată de 13 state membre, Irlanda și Marea Britanie nu sunt membre ale Convenției, dar au avut posibilitatea să opteze pentru aplicarea anumitor părți ale corpului de legislație Schengen. Din momentul aplicării Convenției pentru Italia și Austria (1 aprilie 1998), au fost eliminate controalele la frontierele interne ale tuturor statelor semnatare, cu excepția Greciei. În plus, Islanda și Norvegia (membre ale Uniunii Pașapoartelor Nordice) au statut de membri asociați. Directiva Consiliului din 28 februarie 2002 reglementează cererea Irlandei de a participa la câteva dispoziții ale acquis-ului Schengen, un pas premergător spre adoptarea deplină a acquis-ului Schengen de către acest stat.

Implementarea Convenției Schengen are ca scop eliminarea controalelor la frontierele interne pentru toate persoanele, incluzând bineînțeles măsuri de întărire a controalelor la frontierele externe. Aceste măsuri implică o politică de vize comune, posibilitatea procesării cererilor de azil, cooperare judiciară și polițienească, precum și un schimb eficient de informații.

La frontierele externe ale Spațiului Schengen, cetățenii UE trebuie doar să prezinte un document de identificare valid, iar cetățenii țărilor cuprinse în lista comună a țărilor ai căror cetățeni au nevoie de viză de intrare trebuie doar să posede o viză unică valabilă în întregul Spațiu Schengen. Totuși, fiecare stat membru are libertatea de a cere viza în cazul cetățenilor altor țări.

Acquis-ul în domeniul politicii vizelor este reprezentat de art. 9-27 din Convenția de Implementare a Acordului Schengen și de o serie de alte acte normative referitoare la: implementarea acquis-ului Schengen în țările UE, stabilirea unui model tip de viză - Regulamentul Consiliului 334/2002 CE de modificare a Regulamentului 1683/1995 sau stabilirea unui model uniform de formular de cerere de viză, eliberată de statele membre titularilor unui document de călătorie nerecunoscut de statul membru care stabilește formularul - Regulamentul Consiliului 333/2002 CE.

În privința țărilor ai căror cetățeni au nevoie de viză pentru a intra în spațiul comunitar, Regulamentul Consiliului 539/2001 CE fixează lista țărilor terțe ai căror resortisanți sunt supuși obligației de viză pentru a trece frontierele externe ale statelor membre UE. Regulamentul stabilește și lista țărilor ai căror cetățeni sunt exceptați de la această obligație. În prezent lista negativă a UE, cu privire la țările ai căror cetățeni au nevoie de viză pentru a intra în spațiul comunitar, cuprinde un număr de 134 de țări (Anexa 1 la Regulamentul 539/2001).

Directiva Consiliului 2001/40 CE reglementează cadrul legal privind recunoașterea reciprocă a deciziilor de îndepărtare a rezidenților statelor terțe. Astfel, dacă un stat membru UE ia decizia de îndepărtare a unui cetățean de pe teritoriul său, decizia este valabilă pe întreg spațiul țărilor membre UE.

Reglementarea liberei circulații a cetățenilor în spațiul comunitar, cetățeni posesori ai unei vize de lungă durată, este făcută de Regulamentul Consiliului 1091/2001, care se referă la libera circulație a persoanelor ce posedă o viză cu durata mai mare de 30 de zile.

În perspectiva creării unui spațiu comunitar în care controalele la frontiere vor dispărea, iar libera circulație a cetățenilor va fi deplină, este nevoie de crearea unei securități a frontierelor externe și de o solidaritate a statelor UE în acest sens.

Forțele de poliție cooperează în depistarea și prevenirea criminalității și au drept de urmărire a criminalilor fugari și a traficantilor de droguri pe teritoriul unui stat învecinat din Spațiul Schengen. Pentru funcționarea cât mai eficientă a Convenției, a fost introdusă o măsură tehnică compensatorie esențială - Sistemul de Informații Schengen (SIS), sistem ce furnizează informații referitoare la intrarea cetățenilor.

De ce Spațiul Schengen mit sau realitate?

De ce s-a tot amânat luarea unei decizii definitive atâția ani?

De ce numai pentru cele două țări România și Bulgaria?

Procesul de evaluare Schengen a presupus verificarea tuturor condițiilor necesare de îndeplinit de către România și Bulgaria. Evaluarea de către Grupul de Lucru Evaluare Schengen din cadrul Consiliului Europei s-a făcut. De fapt, din anul 2008 a început procesul de evaluare pe trei domenii: cooperare polițienească, vize, protecția datelor.

Etapele de parcurs:

- transmiterea de către Secretariatul General a unui chestionar extins cu întrebări detaliate despre toate aspectele relevante pentru implementarea și aplicarea prevederilor Schengen Categoriei II;